

Ітченко Дмитро Миколайович

*Викладач кафедри управління якістю та проектами,
Чернігівський національний технологічний університет*

ПРОАКТИВНІСТЬ VS. РЕАКТИВНІСТЬ: ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ПРОАКТИВНОГО ПІДХОДУ ПРИ УПРАВЛІННІ ПРОЕКТАМИ ТА ПРОГРАМАМИ АПК

У дослідженні розглянуто необхідність та переваги використання проактивного управління у порівнянні з реактивним у рамках реалізації проектів та програм розвитку агропромислового комплексу.

Ключові слова: проактивність, реактивність, управління, проект, програма, АПК.

Постановка проблеми та мета дослідження. Сучасний етап розвитку АПК вимагає нових підходів при управлінні проектами та програмами. Зокрема, на другий план відходить реактивне управління, яке широко застосовувалось у період індустріального розвитку, оскільки ефективність управлінських дій залежить від кількості оперативної інформації про проект та його оточення. Реактивне управління передбачає регулювання процесами управління проектом, яке можна зобразити у вигляді певної траєкторії функціонування представленої на рис.1.

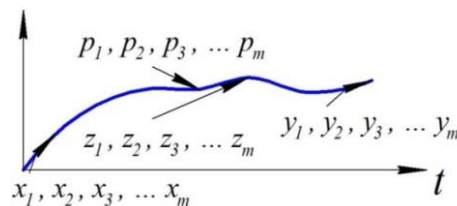

Рис. 1. Траєкторія процесу управління

Такий вектор вихідних даних ($y_1, y_2, y_3, \dots y_m$) формується під впливом вхідної інформації ($x_1, x_2, x_3, \dots x_m$), яка дозволяє управляти зовнішніми чинниками ($p_1, p_2, p_3, \dots p_m$), що формують параметри управлінського впливу ($z_1, z_2, z_3, \dots z_m$), які є функцією від входу та виходу об'єкту управління [1].

Якщо аналіз інформації відображає відхилення від заданої траєкторії, це вказує на вплив зовнішнього оточення на проект. При цьому суб'єкт управління має виконати управлінські дії, спрямовані на відновлення траєкторії процесу

управління. Але в умовах ринкової конкуренції пріоритетним напрямком реалізації проектів є забезпечення стабільності при постійних змінах, які відбуваються у проектному оточенні, що стає можливим тоді, коли проект заздалегідь підготовлений до змін. Отже, управління проектами має носити переважно проактивний характер, але й водночас повинен мати розвинутий інструментарій реактивного управління, адже неможливо, а в деяких випадках економічно недоцільно, на 100% передбачити всі чинники, як зовнішні, так і внутрішні, що можуть впливати на хід реалізації проекту чи програми.

Результати дослідження. Проактивність виступає важливою складовою управління проектами та програмами АПК, залучення та використання якої залежить, в першу чергу, від суб'єкта управління. Проте в залежності від ситуації управлінське рішення менеджера може мати не лише проактивний, але і реактивний характер. Реактивне рішення пов'язане з реагуванням на проблему, що виникла у процесі управління. Приймається воно у короткі строки, не враховуючи стратегічних цілей. Зважаючи на це, такий характер прийняття управлінських рішень значно поступається проактивному [2]. Крім того, використання тільки реактивного управління передбачає меншу автономію співробітникам, що не дозволяє керівникові зосередитись на стратегічних цілях.

В основі проактивного управління лежать моделі та методи прогнозування майбутніх подій як в зовнішньому, так і внутрішньому середовищі проекту чи програми. Підхід до управління проектами та програмами з використанням проактивного управління дозволяє зменшити кількість можливих проблем та ускладнень, пов'язаних з ними, сприяє своєчасному реагуванню на ці проблеми за рахунок використання прогнозних методів та моделей майбутнього розвитку проекту одночасно з аналізом поточної ситуації. Таким чином, проактивне управління дозволяє виявити та спланувати вплив на ключові події розвитку проекту, а не на їх наслідки [3].

Для отримання інформації про проект і його оточення необхідно проводити моніторинг. Для цього можна використати наявні і достатньо ефективні інструменти теорії управління, що наведені на рис. 2. а).

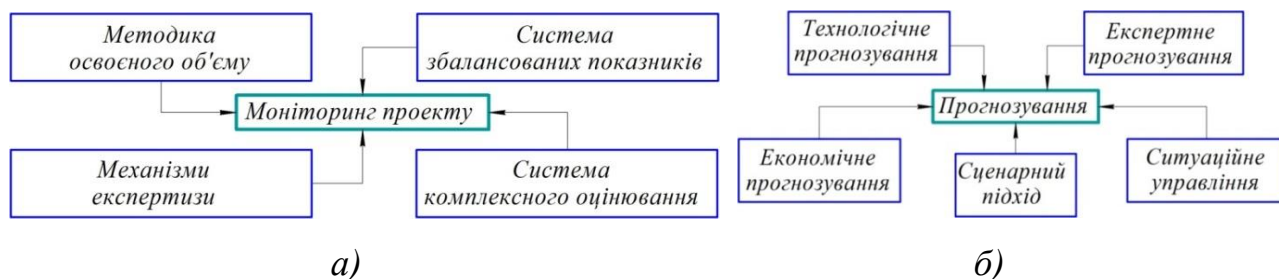

Рис. 2. Методи моніторингу а) і прогнозування б) в проектах

На підставі моніторингу необхідно здійснювати прогнозування майбутніх станів проекту, для чого доцільно використовувати підходи, які представлені на рис. 2. б).

Ефективність проактивного управління залежить від того, на скільки структура управління, організація, методи і механізми управлінської діяльності відповідають законам і закономірностям, що діють у процесі управління.

Висновки. Для забезпечення ефективної реалізації проектів та програм агропромислового комплексу необхідно компетентно використовувати проактивне управління, яке передбачає процеси прогнозування та аналізу отриманої інформації. За допомогою аналізу вивчаються тенденції розвитку, системно досліджуються чинники змін запланованих результатів реалізації проекту, обґрунтовуються управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності проектів та програм, оцінюються і прогнозуються результати, а також формується подальша стратегія розвитку.

Література

1. Вертакова Ю.В. Упреждающее управление на основе информационных технологий / Под ред. д-ра экон. наук Э.Н. Кузьбожев. – Курск.: гос. техн. ун-т, 2001. – 152 с.
2. Олексієнко М.М. Проактивний підхід до управління економічними проектами / М.М. Олексієнко // Управління розвитком складних систем. – 2013. – Вип. 14. – С. 68-71.
3. Бушуєва Н.С. Проактивне управління програмами розвитку фінансових установ в умовах турбулентного оточення / Н.С. Бушуєва, Р.Ф. Ярошенко, Т.О. Ярошенко // Управління розвитком складних систем. – 2011. – Вип. 7. – С. 16-19.